

МУДЕРЕВИЧ В.І.

**РУСЬКО-ЧЕСЬКІ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНІ ТА ДИНАСТИЧНІ
ЗВ'ЯЗКИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XII СТ.**

У статті проаналізовано військово-політичні й династичні стосунки чеських правителів з руськими удільними князями у першій половині XII ст. Внаслідок міжусобної боротьби із Юрієм Володимировичем (Довгоруком) київський князь Ізяслав Мстиславич опинився у скрутному внутрішньополітичному становищі і тому намагався заручитися підтримкою сусідніх правителів. На підставі аналізу давньоруських літописів та чеських хронік можна припустити, що чеський король Володислав II відгукнувся на заклики Ізяслава Мстиславича й надав йому необхідну допомогу.

Дипломатичні й династичні зв'язки руських князів у першій половині XII ст., з огляду на їх багатовекторність, є складним для вивчення предметом історичного дослідження. Децентралізація зовнішньої політики Русі була зумовлена тогочасними реаліями: помилковим є твердження про те, що постанови князівських з'їздів у Любичі 1097 р., Городку 1098 р. та Витичеві (Уветичах) 1110 р. *de facto* поставили крапку в родинному протистоянні Ярославичів. Втрата міцної централізованої влади після смерті Володимира Всеволодовича (1113-1125 рр.) і Мстислава Володимировича (1125-1132 рр.) ще більше зміцнила локальні політичні центри, поляризувавши міжнародні князівські пріоритети. Принцип "отченності", який на законодавчому рівні склав основу адміністративно-політичного устрою Давньоруської держави, водночас каталізував мінливість і нестійкість зовнішньої політики, що, зазвичай, спрямовувалася на вирішення суперечок за узурпацію влади між "отчинниками" та "синовцями".

Під час постійних міжусобних конфліктів міжнародні союзи з іноземними монархами укладалися, передусім, з метою вирішення локально-стратегічних завдань усередині самої держави. Одним із пріоритетних напрямків князівської дипломатії був пошук іноземної протекції для задоволення "внутрішніх" амбіцій окремими представниками династії Рюриковичів. За таких умов зовнішньополітичні цілі, як правило, мали похідне, хоча й не другорядне значення. У виділеному контексті історична реконструкція окремих (у даному випадку русько-чеських) воєнно-політичних союзів і дипломатичних зв'язків доповнить загальну історичну канву міжнародних зв'язків руських князів означеного хронологічного періоду.

Важливо відзначити, що основні закономірності та специфічні особливості, притаманні зовнішній політиці Давньоруської держави, розглядали у своїх ґрунтовних працях українські (М.Грушевський, М.Котляр та ін.) та російські фахівці (В.Татищев, Н.Карамзін, В.Пашуто, О.Назаренко та ін.). У межах сформульованої проблеми варто також враховувати наукові

Мудеревич Віктор Іванович - асистент кафедри релігієзнавства та теології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.

доробки чеських дослідників (Ф. Палацького, В. Томека, А. Флоровського та ін.), які у стислих опусах і фундаментальних оглядах чеської історії торкалися питання русько-чеських військово-політичних взаємин у XII ст. Особливої уваги заслуговує наукова праця дослідника кінця XIX ст. К. Грота¹, у якій детально описані контакти Київського князя Ізяслава Мстиславича із чеським королем Володиславом II, які є центральною проблемою даної розвідки. Автору вдалося фрагментарно прослідкувати династичні зв'язки Мстиславичів із правлячим на той час у Чехії родом Пшимисловичів.

Загалом історики XIX - початку XXI ст., як правило, акцентували свою дослідницьку увагу на вивченні загальних тенденцій у зовнішній політиці слов'янських держав доби Середньовіччя, часто опускаючи "вузькі сюжети", які мають неабияке значення в контексті досліджуваної проблеми. Така історіографічна тенденція призвела до того, що у тематичній історіографії залишилося багато питань-лакун, серед яких і контакти київського князя із чеським правителем.

Військово-політичні зв'язки руського князя Ізяслава Мстиславича із чеським володарем Володиславом II можна реконструювати на основі давньоруських писемних пам'яток і чеських середньовічних хронік. Зокрема "Київський літопис" (за Іпатіївським та Хлебніковським списками) повідомляє про те, що під час усобиці Ізяслава Мстиславича із Юрієм Володимировичем у 1146 р. чеський король Володислав II виступив на стороні київського князя. Відомості про надання чехами військової підтримки мають місце лише у Хлебніковській редакції, тоді як автор Іпатіївської фіксує лише окремі заклики Ізяслава до поляків, чехів та угорців. Окрім "Київського літопису", про військово-політичні зносини між руськими та чеськими володарями йдеться у Софіївському літописі старшого ізводу. Автор давньоруського джерела повідомляє про династичні контакти Мономаховичів із Оломуцькими князями роду Пшемисловичів, які мали тісні родинні зв'язки з чеським королем Володиславом II.

Разом із відомостями руських писемних джерел важливу інформацію з окресленої проблеми можна знайти у Вінсента Празького. В "Анналах" середньовічний чеський автор фіксує, що Володислав II повертався із Другого хрестового походу через територію Давньоруської держави. Цей факт актуалізує дослідження взаємин русичів із хрестоносцями. У даному аспекті необхідно зробити уточнення: стосунки руських удільних князів із учасниками хрестових походів мали індивідуальний (приватний) характер й не відбувалися у контексті хрестоносного руху на Близький Схід, метою якого було визволення Гробу Господнього від невірних (*infidelitas*).

Така постановка проблеми визначає мету і завдання даного дослідження династичних зв'язків, політичних й дипломатичних контактів руських князів із чеськими правителями в середині XII ст.

На початку XII ст. виник цілий комплекс досить складних політичних протиріч, основними ініціаторами якого стали Юрій Володимирович (1149-1150 рр., 1155-1157 рр.) та володимирський князь - Ізяслав Мстиславич (1146-1149 рр., 1150-1154 рр.). У "Київському літописі" знаходимо цікаві свідчення про те, що, перебуваючи в стані постійного суперництва між цими князями, будь-які спільні документи про мир і дружбу не могли довго існувати,

а умови укладених договорів мінялися відповідно до розстановки сил між суперниками. Перебуваючи у постійній конфронтації, князі постійно шукали підтримки і всередині держави, і за її межами. Аналізуючи дані події, М.Котляр слушно зауважив: єдності у зовнішній політиці та дипломатичній службі Київської Русі з середини XII ст. настав кінець².

Як уже зазначалося, розпад централізованої Давньоруської держави призвів до поляризації внутрішньо- та зовнішньополітичних пріоритетів князівської верхівки, що супроводжувалося усобицями і міжкнязівськими суперечками за Київський великокняжий стіл. Згідно з висновками М. Грушевського, В.Пашуто і М.Котляра, на Русі, починаючи із 40-х років XII ст., встановлюється міжкнязівська дипломатія. У результаті військово-політичного протистояння серед Ярославичів сформувалися окремі "утруповання": молодших Мономаховичів, Мстиславичів і Святославичів (Ольговичів і Давидовичів).

Після смерті Мстислава Великого на Київському престолі утвердився його старший брат Ярополк Володимирович (1132-1139 рр.), який помер 18 лютого 1139 р. Великокняжий стіл таким чином перейшов до рук Чернігівської династії Ольговичів, зокрема Всеволода (1139-1146 рр.), однак після смерті останнього 1 серпня 1146 р., незважаючи на заповіт, відповідно до якого Київський престол мав перейти до Ігоря Ольговича (1146 р.), до влади знову приходять Мстиславичі, а саме - Ізяслав Мстиславич: "Ізяславъ же възрєвъ на небо і похвалі Бога і сілоу животворящаго крта щ помощи его с великою славою і честью въеха в Кієв..." (1146 р. - В.М.)³.

Вступивши в Київ, Ізяслав порушив встановлені правові норми престолонаслідування "кождий да держить отчиноу свою". І це незважаючи на те, що тоді були живі молодші сини Володимира Всеволодовича - В'ячеслав Володимирович та Юрій Володимирович (Довгорукий), які мали законні переваги над своїм племінником (сином Мстислава Великого). Неминучий інцидент став приводом для подальших міжусобних суперечок на теренах руських земель між Ізяславом Мстиславичем, Юрієм Довгоруком та Святославичами.

Ізяслав Мстиславич був вимушений боротися одразу проти двох суперників: Юрія Володимировича і Святослава Ольговича. Суздальський князь прагнув здобути київський престол, вважаючи себе законним правонаступником. Оскільки встановлений (після того, як у Києві верховенство здобув Ізяслав Мстиславич) "розподіл" уділів його не влаштував, Юрій намагався сконцентрувати всі свої зусилля, щоб заволодіти владою в Києві.

Ескалація конфлікту зі Святославичами була зумовлена розправою князя над Ігорем Ольговичем, якого "посла и в монастырь на Видобычъ и оковави и посла Переяславцю и всади в порубьв монастырь святого Іоана и и роъзграбиша Кияне съ Ізяславом друожни Ігореви и Всеволоже и села и скоти взяша именья много в домех и в манастырех"⁴. Супроти цієї коаліції Ізяслав опирався на власні сили, а також на міжнародні зв'язки з угорцями, поляками і чехами. Російський дослідник В.Пашуто на основі величезної кількості акумульованого і систематизованого матеріалу дійшов висновку, що на кінець XII ст. у руській дипломатії можна прослідкувати відносно чіткі

(усталені) тенденції міжнародних союзів⁵.

Однією з таких констант були міжнародні зв'язки двох князівських угруповань: волинсько-смоленського та суздальсько-галицького. Якщо перше концентрувало свою увагу на союзах із Польщею, Угорщиною, Чехією і частково з Німеччиною (Священною Римською імперією), то друге налагодило дружні відносини із Візантійською імперією. Це підтверджує той факт, що у 40-ві роки XII ст., під час боротьби Юрія Володимировича за Київський престол, суздальсько-галицьке угруповання було зорієнтоване на союз із Візантією, тоді як Польща, Угорщина, Німеччина (династія Штауфенів) підтримували Волинське князівство в особі Ізяслава Мстиславича. Ця підтримка полягала у військовій допомозі волинському князю, особливо у битві під Луцьком 1149 р. За свідченнями літописця, від руки "єдиного от немчичь"⁶ мало не загинув старший син Юрія Володимировича Андрій (Боголюбський). Німці, проте, не були основною надією Ізяслава, заклики якого лунали, у першу чергу, до угорських, польських і чеських правителів: "Ізяславъ же прішедь во Володімерь поча ся слати въ Оугрі къ зятю своєму королеве і в Ляхі къ своєму Болеславу і Межце і Індірхове і к Ческому князю свату своєму Володиславу прося оу нїхъ помочи..."⁷. Схожу інформацію фіксує В.Татищев: "... а также послал в Польшу к свату своему Болеславу, і Андрею чешскому, и ко Владиславу Шлонскому..."⁸, що у даному випадку не викликає сумніву, оскільки підтверджується літописним матеріалом. У цій же статті літописець відзначає, що Володислав Чеський погодився взяти участь у міжусобній війні київського князя: "Чешскій князь рече ему а я ж готов есмь сам полкі своїмі". У свою чергу Ізяслав відправив послів із дарами: "Ізяслав же поять посла слі ... в Чехі с дарі великімі і с честью"⁹.

З літопису достеменно не відомо, чи насправді Володислав II допомагав Ізяславу, оскільки літописець жодних додаткових свідчень не подає. Оперуючи наведеними джерельними фактами, М.Грушевський робить категоричний висновок: чеський король пообіцяв допомогу, однак обіцянку все й закінчилося¹⁰. Іншу думку висловив К.Грот, зазначаючи, що Ізяслав таки отримав обіцяну військову підтримку¹¹. Цієї ж позиції дотримуються чеські історики В.Томек і Ф.Палацький¹², а відомий славіст А.Флоровський розглядає даний період як найактивніший у взаємовідносинах між русичами і чехами¹³. В.Пашуто не має жодних сумнівів щодо міцності русько-чеських стосунків¹⁴.

Як було насправді - говорити важко, оскільки інформація, подана автором "Київського літопису", і збережена в Іпатієвському списку, не дає можливості для однозначної відповіді на поставлене питання. Таким чином, для історичної реконструкції подій 1146-1149 рр. необхідно залучити додаткові джерельні свідчення.

Спершу зазначимо, що "Київський літопис" є копією із південно-руського літописного ізводу XIII - початку XIV ст. Його текст дійшов до нас у семи редакціях - Іпатієвській першої чверті XIV ст.; Хлебніковській - південно-західного походження XIV ст.; Погодінській, яка є точною копією Хлебніковської із відповідними доробками і перестановками; Краківській кінця XVII ст.; Єрмолаївській кінця XVII - початку XVIII ст. та інших. В історіографії давно утвердилася думка про те, що Іпатієвська редакція

“Київського літопису” є більш ранньою, ніж Хлебніковська, а тому точніше відповідає тексту протографа. Проте Іпатіївський і Хлебніковський літописи за своїм змістом походили із одного протографа. Незважаючи на це, у текстах обох джерел є окремі розбіжності та різночитання. Зокрема, це стосується статті під 1149 р., де мова йде про союзників Ізяслава Мстиславича у його військовому протистоянні із Юрієм Довгоруком та Святославичами. У Хлебніковському списку згадується, що чеський правитель Володислав II, відреагувавши на заклики Ізяслава, надав йому військову підтримку, а в Іпатіївському такої інформації немає. Оскільки ці два джерела мали спільний оригінал, А.Шахматов припустив, що пізніша редакція у певних аспектах є точнішою, адже зберегла текст протографа, тобто є абсолютно достовірною¹⁵.

Іпатіївський список ¹⁶	Хлебніковський список ¹⁷
<i>а Ізяслав іхъ не отпустию и тако створи Дюргі оже уоже Ляхове ворожіша і Оугре і ре вижену Ізяслава.</i>	<i>а Ізяслав іхъ не отпустию и тако створи Дюргі оже уоже Ляхове і чехове ворожіша і Оугре і ре вижену Ізяслава.</i>

Таким чином, можна стверджувати, що відомості “Київського літопису” за Хлебніковською редакцією про участь чехів на чолі із Володиславом II, який брав участь у Другому хрестовому поході, у міжусобній боротьбі Рюриковичів не викликає жодних сумнівів.

Другим доказом на користь даного твердження є династичні зв'язки, адже підтримка означених країн не була простою випадковістю, а радше закономірністю, зважаючи на родинні зв'язки між правлячими родами. Зокрема, підтримка т.зв. німців стала можливою внаслідок укладення шлюбу Ізяслава з представницею роду Штауфенів. Ім'я німецької дружини, як і точна дата їх одруження, достеменно невідомі, однак за висновками Л.Войновича¹⁸ та Н.Баумгартена¹⁹, вона була родичкою німецького імператора Фрідріха I Барбароси. Союз із угорцями опирався на близькі родинні стосунки Ізяслава із Гезою II, оскільки останній в 1146 р. одружився на сестрі київського князя²⁰. Пряме підтвердження цьому знаходимо в літописі: “прішедь во Володімерь поча ся слаті въ Оутрі къ зятю своєму королеве і в Ляхі къ своєму Болеславу і Межце і Індіріхове і к Ческому князю свату своєму Володиславу прося оу ніхъ помочі...”²¹. Зважаючи на такий характер та загальні тенденції у дипломатичній діяльності Ізяслава, логічно було би припустити, що він мав з Володиславом певні родинні зв'язки, оскільки в літописній цитаті чітко зазначається “к Ческому князю свату своєму Володиславу”. Вислів літописця не позбавлений логіки, адже брат Ізяслава Святополк Мстиславич був одружений на сестрі удільного моравського князя. “В то же лето (6651 - В.М.) оженіся князь Святополк в Ногороде і приведе ізъ Морави, межі Рож еством і Крещенієм”²²; “В лет(о) 6651. Оженіся князь С(вя)тополкъ Всеволожічь (літописець замість Мстиславич вживає Всеволодович) в Новегороде, а княгиню приведе ізъ Морави”²³. В історіографії давно висловлене припущення, що це могла бути сестра оломуцького князя Отона III Чорного і водночас

двоюрідна сестра Володислава II Єфимія. За таких умов виникає логічне питання: чому саме на доньці оломуцького князя одружився Святополк?

За свідченнями чеських джерел, зокрема "Чеської хроніки" Козьми Празького та уже згадуваних "Анналів" Вінсента Празького, доля цього князя є досить цікавою. Під час міжусобної боротьби у 1125 р. батько Оттона III Оттон II Чорний, підтримуючи короля Лотаря, загинув у битві проти князя Собислава (1125-1140 рр.) біля Хлумця. Внаслідок внутрішньополітичної ситуації, яка згодом склалася у Чеських землях, починаючи з 1126 р., Оттон III змушений був покинути землі країни й перебував у вигнанні практично до 1141 р. На основі аналізу свідчень чеських середньовічних джерел, він переховувався на території давньоруської держави: "... був на русі у вигнанні де і досягнув юності" ("... v Rusich u vyhnanství dospěl až k letům" jinošskym")²⁴. Якщо вірити джерелу, Оттон III в дитинстві перебував на Русі, йому було лише 9 років. Однак, де насправді переховувався малолітній Пшемислович, достовірно невідомо. На думку К.Грота, малоімовірно видається той факт, що Оттон усі 15 років перебував на Русі. Швидше за все він знаходився у Польщі у своєї тітки Соломеї, яка була дружиною Болеслава III Польського²⁵. Цьому твердженню суперечать свідчення Вінсента Празького, який чітко вказує на те, що Оттон на Русі досягнув своєї юності: "dospěl až k letům" jinošskym". У будь-якому випадку до Оломуцького князівства він зміг повернутися лише після того, як престол зайняв його двоюрідний брат Владислав II (їх батьки Владислав I і Оттон II були одруженими на рідних сестрах, доньках графа Бернського - Ріхенці і Софії).

Доречно буде припустити, що умови цього шлюбу були обговорені ще в 1141 р., коли Оттон був на Русі, а в 1143 р., отримавши на прохання моравського єпископа Генріха (Індріжиха, Здіха) у володіння Оломуцьке князівство, він відправив свою доньку до Новгороду. Це й стало приводом до дружніх (родинних) стосунків між Ізяславом та чеськими Пшемисловичами.

Ще одним аргументом, що підтверджує тісні зв'язки Ізяслава Мстиславича із Володиславом II, є повідомлення Вінсента Празького про те, що у 1148 р., зазнавши поразки від сельджуків, повертаючись з Другого Хрестового походу, чеський король пересувається територією Русі. Незважаючи на те, що даний факт був зафіксований лише в "Анналах": "... а так званий князь (Володислав) повертався через Русь додому..." ("Řičep však vtacej se skrze Rusko domů")²⁶, його достовірність не викликає сумніву у дослідників²⁷. На шляху до Новгороду (саме там знаходився в той час Святополк) Володислав заїхав до Києва, де і познайомився із Ізяславом Мстиславичем - рідним братом Святополка. На нашу думку, це і стало приводом до їх подальших взаємин у 1149 р., коли, як уже зазначалося, Володислав на звернення Київського князя підтримав його у міжусобній боротьбі проти Юрія Володимировича. Налагоджені взаємини Ізяслав намагався використати для повернення собі Київського столу, а Володислав - для підтримки у його протистоянні з угорцями. Науковці висловили припущення, що Володислав, який, згідно з повідомленнями Іоанна Кіннама²⁸, був васалом візантійського імператора, відстоював претензії Бориса Коломановича на Угорський престол. На Русі, ймовірно, чеський правитель

шукав військово-політичної підтримки з боку Володимира Влодаревича (1141-1152 рр.) та у свого родича Святополка Мстиславича²⁹. Проте внутрішньополітична ситуація у давньоруській державі змінилася, оскільки князь Галицький виступив на стороні свого тестя Юрія проти Мстиславичів, а отже, на його підтримку розраховувати не приходилось. Крім того, Мстиславичі опирались на допомогу угорців у міжусобній боротьбі, тому не мали змоги та й бажання вступати з ними у війну.

Підсумовуючи сказане вище, можна зробити висновок, що Ізяслав Мстиславич намагався зав'язати широкомасштабні відносини із європейськими монархами, серед яких були й хрестоносці. Метою такої політики, безумовно, були намагання князя утвердитися на Київському Великокнязівському столі і подолати опозицію молодших Мономаховичів та Святославичів (Ольговичів, Давидовичів). Незважаючи на це, отримавши широку підтримку з боку вже згадуваних Угорщини, Польщі та Чехії, Ізяслав не спромігся втримати Києва, і був змушений у 1149 р. осісти у Володимирі. Цей епізод з історії давньоруської дипломатії засвідчує загальну тенденцію децентралізації та поляризації зовнішньої і внутрішньої політики держави у середині XII ст. Окрім того, можемо із впевненістю констатувати той факт, що руські удільні князі мали військово-політичні й династичні контакти із учасниками хрестових походів на Близький Схід. В результаті цих зносин на руські землі проникали основні ідеї хрестоносного руху (ідея визволення Гробу Господнього від невірних), військові близькосхідні новації (воєнна техніка, тактика ведення бою, особливості фортифікації), що набувало особливої актуальності в контексті боротьби давньоруської держави проти кочовиків. Протистояння руських князів і половців в ідеологічному контексті мало інший характер, ніж боротьба західноєвропейських рицарів-хрестоносців із мусульманами. Однак, важко заперечити їх загальнохристиянських контекст.

¹ Грот К. Из истории Угрии и славянства в XII веке (1141-1173 гг.). - Варшава: Типография Марии Земкевич, 1889. - 345 с.

² Когляр М.Ф. Історія дипломатії Південно-Західної Русі. - К., 2002. - С.145-150.

³ Полное собрание руських летописей (Далі - ПСРЛ). - Т.2 (Ипатьевская летопись). - М.: Языки славянской культуры, 2001. - Стб.327.

⁴ Там же. - Стб.327.

⁵ Пашуто В.Т. Опыт периодизации истории русской дипломатии (ранний и развитой феодализм) // Древнейшие государства на территории СССР. - М.: Наука, 1982. - С.12.

⁶ ПСРЛ. - Т.2 (Ипатьевская летопись). - Стб. 325.

⁷ Там же. - Стб.383.

⁸ Тагицев В.Н. История Российская. - Т.2. - М.: АСТ "Ермак", 2005. - С.327.

⁹ ПСРЛ. - Т.2 (Ипатьевская летопись). - Стб.386.

¹⁰ Грушевський М. Історія України-Руси. - Т.2. - К., 1992. - С.162.

¹¹ Грот К. Из истории Угрии и славянства в XII веке (1141-1173) - С.140.

¹² Томек В.В. История Чешского королевства: В 8 кн. / Под. ред. В.Яковлева. - СПб., 1868. - С.124; Palacký F. Dejiny národu českého v českách a v morawe. - Т.1. - Cast.2. - Praha, 1877. - Թ3.

¹³ Флоровский А. Чехи и Восточные славяне X - XVII веках // Вопросы истории. - 1947. - №8. - С.67-73; Флоровский А.В. Чехи и восточные славяне: Очерки по истории чешско-русских отношений X-XVIII вв. - Прага: ORBIS, 1968. - С.174.

¹⁴ Пашуто В.Т. Внешняя политика Древней Руси. - М., 1968. - С.184.

- ¹⁵Шахматов А.А. Разыскания о русских летописях. - М.: Кучково поле, 2001. - С.606.
- ¹⁶ПСРЛ. - Т.2 (Ипатьевская летопись). - Стб.388.
- ¹⁷The Old Rus' Kievan and Galician-Volhynian chronicles the Otroz'kyj (Xlebnikov) and Cetvertyns'kyj (Pogodin) codices / [with an introd. by O. Pritsak]. - Cambridge: Distrib. by the Harvard univ. press for the Ukr. research inst. of Harvard univ., 1990. - P.351.
- ¹⁸Войтович Л. Князівські династії Східної Європи (кінець IX - початок XVI ст.): склад, суспільна і політична роль. - Львів, 2000. - С.310.
- ¹⁹Baumgarten N. Gynälogies et mariages occidentaux des Rurikides Russes du X-e au XIII-e siècle // Orientalia Christiana. - Roma, 1927. - №35. - P.23.
- ²⁰Котляр М.Ф. Історія дипломатії Південно-Західної Русі. - К., 2002. - С.57.
- ²¹ПСРЛ. - Т.2 (Ипатьевская летопись). - Стб.383.
- ²²Новгородская первая летопись старшего и младшего изводов / Под. ред. А.Н.Насонова]. - М.-Л.: АН СССР, 1950. - С.213.
- ²³ПСРЛ. - Т.6. - Вып.1(Софийская летопись старшего извода). - М.: Языки русской культуры, 2000. - С.213.
- ²⁴Letopis Vincencia kanovnika kostela pražského // Fontes Rerum Bohemicarum. - Praha, 1874. - Т. II. - S.408.
- ²⁵Грот К. Из истории Угри и славянства в XII веке (1141-1173). - С.81.
- ²⁶Letopis Vincencia kanovnika kostela pražského // Fontes Rerum Bohemicarum. - Praha, 1874. - Т. II. - S.418.
- ²⁷Palacký F. Dejiny národu českého w českách a w morawe. - S.39.
- ²⁸Иоанн Киннам Краткое обозрение царствования Иоанна и Мануила Комнинов. - Рязань: Александрия, 2003. - С.59.
- ²⁹Грот К. Из истории Угри и славянства в XII веке (1141-1173). - С.139.

Мудеревич В.И.

Русско-чешские военно-политические и династические связи первой половины XII в.

В статье проанализированы военно-политические и династические взаимоотношения чешских правителей с русскими удельными князьями в первой половине XII в. Вследствие междуусобной борьбы с Юрием Владимировичем (Долгоруком) киевский князь Изяслав Мстиславич оказался в сложном внутривнутриполитическом положении и поэтому пытался заручиться поддержкой соседних правителей. На основе анализа древнерусских летописей и чешских хроник можно предположить, что чешский король Володислав II откликнулся на призыв Изяслава Мстиславича и оказал ему необходимую помощь.

Muderevych V.I.

Political-military and dynastic relations of Russ with the Czech at the second half of 12th century.

This is an article about military-political and dynastic relations of Czech rulers with the Russ autonomous princes of the second half of 12th century. As a result of internecine fighting with Yuri Dovgorukiy, prince of Kiev Iziaslav Mstislavich, found himself in a difficult interpolitical position so tried to enlist the support of neighboring leaders, including the Czechs. On the basis of the analysis of ancient Russ and Czech chronicles can be assumed that the Czech King Volodyslav II responded to the Iziaslav's call and gave him the necessary support.

Отримано 24.11.2010